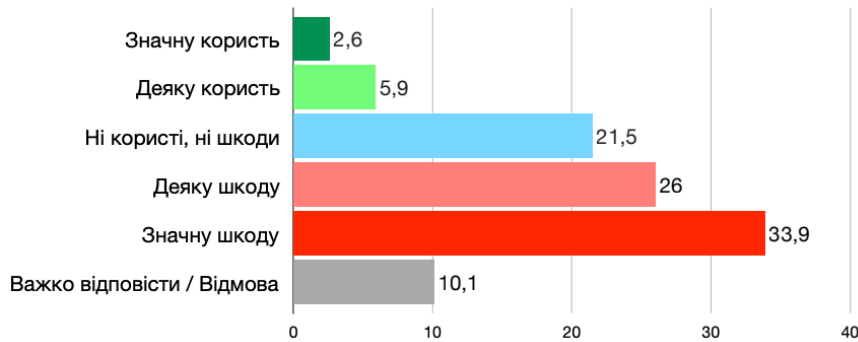

Загалом, як Ви вважаєте, чи приносить нашій країні користь або шкоду те, що люди виїжджають з України? %

Негативне ставлення до еміграційних процесів

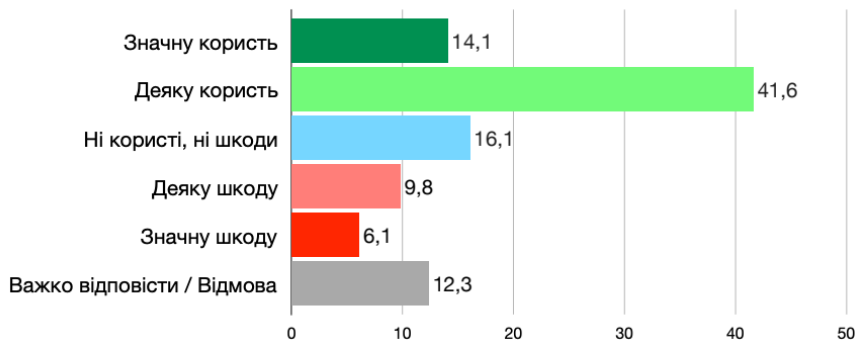
У відповідях на питання про головну причину виїзду домінує війна та пов'язана з нею відсутність безпеки, що назвали понад половина опитаних. Ще близько чверті пояснюють еміграцію економічними обставинами, а менша, але помітна частина згадує возз'єднання з родичами за кордоном.

Імміграція як ресурс

Показово, що ставлення до приїзду іноземців в Україну істотно відрізняється від ставлення до виїзду українців. Більшість респондентів вважає, що імміграція приносить країні користь, переважно «деяку», і лише меншість бачить у ній шкоду.

Коли люди з інших країн, НЕ українці, приїжджають жити в Україну, це приносить нашій країні користь чи шкоду? %

Позитивне ставлення до імміграційних процесів

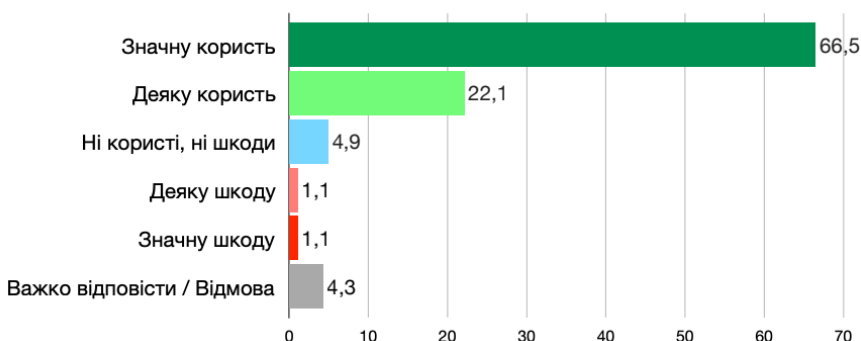
Коли респонденти пояснюють, чому люди з інших країн приїжджають жити в Україну, вони передусім говорять про економічні можливості та пошук більш забезпеченого життя, а також про возз'єднання з родиною. Це свідчить про сприйняття України не тільки як країни, що втрачає людей, а й як простору, здатного приваблювати нових мешканців.

Повернення українців як безумовна цінність

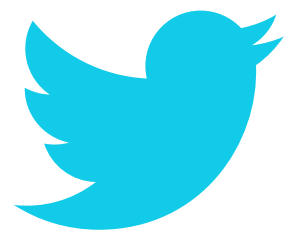
Єдина міграційна ситуація, щодо якої суспільний консенсус майже повний, це повернення українців додому. Переважна більшість опитаних пов'язує повернення з «значною користю» для країни, і лише мізерна частка не бачить різниці або говорить про можливу шкоду.

А коли українці повертаються в Україну – це приносить нашій країні користь чи шкоду? %

Дуже позитивне ставлення до повернення українців

За цими відповідями стоїть не тільки емоційний вимір війни, а й очікування, що ті, хто повертається, привезуть нові знання, ресурси й мережі контактів. Водночас

дослідження фіксує і певний розрив між вірою у цінність повернення та реальними планами людей щодо власної міграції.

Чому українці їдуть і чому приїжджають до України

Розподіл відповідей про причини виїзду демонструє подвійний тиск війни та економіки на життя людей. Відсутність безпеки, обстріли, руйнування інфраструктури та загроза життю стають головним поштовхом до еміграції, тоді як економічні труднощі закріплюють це рішення.

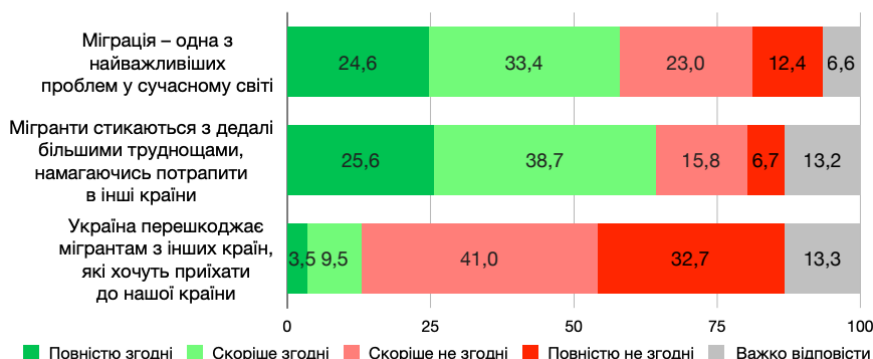
Натомість у випадку імміграції ззовні Україна в уявленні респондентів постає як країна відносних можливостей порівняно з окремими регіонами світу. Економічні мотиви та бажання возз'єднатися з родиною домінують над політичними причинами чи втечею від насильства, що відображає специфіку українського контексту.

Україна очима українців як міграційна країна

Попри негативне ставлення до виїзду українців за кордон, самі респонденти визнають, що еміграція дуже поширена. Переважна більшість вважає, що виїзд для проживання в інших країнах став масовою практикою, хоча далеко не всі планують такий крок для себе.

Згода / незгода з твердженнями, %

В уявленнях українців ми відкрита для імміграції країна

На питання про власні плани лише близько кожного десятого опитаного відповідає, що розглядає можливість виїзду в іншу країну в найближчі три роки. Ці наміри значно частіші серед молоді 18–29 років і помітно рідкісні серед людей старшого віку, особливо після 56 років.

Образ іммігранта в очах українців

Окрема частина дослідження присвячена установкам щодо іммігрантів, тобто людей з інших країн, які приїжджають в Україну для роботи чи постійного життя. Респондентам пропонували серію тверджень про іммігрантів та просили висловити згоду чи незгоду.

У підсумку виявилось, що більшість українців поділяє позитивні твердження про імміграцію та іммігрантів і не погоджується з більшістю негативних стереотипів. Значна частина населення вважає, що іммігранти сприяють розвитку країни, посилюють культурне різноманіття та загалом дотримуються законів нової батьківщини.

Місце для тривоги і сумнівів

Водночас у відповідях зберігається простір для тривоги, характерних для багатьох суспільств, які стикаються з міграцією. Частина респондентів побоюється, що іммігранти «відбирають робочі місця» або збільшують кількість правопорушень, хоча ці побоювання не домінують.

Деякі опитані схильні вважати, що іммігрантам легко в'їхати до України без документів, що вказує на відчуття слабких інституційних фільтрів. Проте більшість все ж не погоджується з твердженням, що держава системно перешкоджає в'їзду мігрантів, а радше бачить країну відкритою.

Переважно проіммігрантське суспільство

На основі відповідей дослідники виділили кілька типів респондентів залежно від поєднання ставлення до позитивних та негативних тверджень про іммігрантів. Найчисленнішу групу становлять ті, хто одночасно не погоджується з негативними характеристиками та погоджується з позитивними.

До цієї «проіммігрантської» більшості належить понад сорок відсотків опитаних, тоді як відверто антиіммігрантські позиції, коли люди схильні погоджуватися з негативними твердженнями й відкидати позитивні, має менша частина. Є й проміжні групи з невизначеними або суперечливими поглядами, однак вони не змінюють загальної картини відкритості.

Відмінності між віком і добробутом

Аналіз середніх значень спеціальної шкали ставлення до іммігрантів показує, що в усіх основних соціальних групах ці значення є позитивними. Це стосується як різних вікових категорій, так і груп із різним рівнем фінансових можливостей.

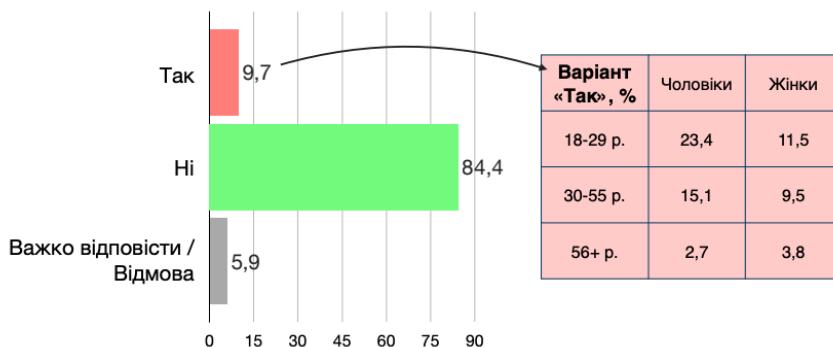
Водночас молодь дещо більш відкрита до іммігрантів, ніж старші покоління, а люди з кращим матеріальним становищем загалом демонструють більш позитивні оцінки, ніж ті, кому важко задовольнити базові потреби. Проте навіть серед менш забезпечених домінує не відторгнення, а радше обережно позитивне ставлення.

Парадокси намірів і уявлень

Один із найцікавіших висновків дослідження стосується розриву між колективним образом «емігрантської нації» та індивідуальними планами людей. Більшість українців вважає, що виїзд за кордон для постійного чи тривалого проживання дуже поширений, але переважна частина не готова приєднатися до цієї хвилі в осяжному майбутньому.

Чи плануєте ви в найближчі три роки виїхати до іншої країни для проживання або роботи? %

Але самі майже не говорять про плани залишити Україну

Цей парадокс можна пояснити поєднанням вкоріненості прив'язаності до країни, особливо посиленої війною, та усвідомленням високої ціни вимушеної міграції. Для значної частини населення еміграція залишається радше вимушеною стратегією виживання, ніж бажаним життєвим проєктом.

Значення результатів для політики

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

Отримані дані важливі не лише для соціологів, а й для державної політики у сфері міграції та повернення українців. Вони показують, що суспільство загалом підтримує курс на створення умов для повернення співгромадян з-за кордону та готове сприймати нових іммігрантів як ресурс розвитку, а не загрозу.

Такий фон відкриває можливості для комплексних програм реінтеграції тих, хто повертається, а також для продуманої імміграційної політики, орієнтованої на залучення людей, які можуть посилити українську економіку, науку та культуру. Водночас важливо працювати з локальними страхами та поширеними міфами, аби вони не перетворилися на бар'єр для інтеграції нових мешканців.

Україна між від'їздом і поверненням

Дослідження фіксує суспільство, яке гостро відчуває втрату людей через війну та економічні негаразди, але водночас бачить у майбутньому не тільки виїзд, а й повернення та приїзд нових. Україна у відповідях респондентів постає не як закрита фортеця, а як країна, що навчилася жити в умовах мобільності й готова перетворювати міграційні потоки на шанс.

Важливо, що переважно проіммігрантські настрої поєднуються із прагненням зберегти власне суспільство та його спільноти, а не розчинитися у глобальній мобільності. У цьому напруженні між від'їздом і поверненням, відкритістю та вкоріненістю формується нова міграційна реальність України після років великої війни.

Українське суспільство після років великої війни живе в постійному русі людей, але це рух сприймається набагато тонше, ніж проста формула від'їзду й повернення. Нове всеукраїнське опитування Інституту соціології НАН України, Інституту фронтиру та міжнародних партнерів показує дивне поєднання тривоги через еміграцію, відкритості до імміграції та майже одностайної віри в цінність повернення своїх.

Дослідження проводили наприкінці 2025 року за допомогою телефонних інтерв'ю, що охопили доросле населення на підконтрольній території України, без Криму й тимчасово окупованих районів Півдня та Сходу. У вибірці трохи понад тисяча респондентів із середнім віком майже п'ятдесят років, більшість мешкає в містах, а майже половина має вищу освіту, тому йдеться про погляди доволі зрілого й освіченого суспільства.

У ставленні до виїзду українців за кордон домінує відчуття втрати, а не можливості, виїзд частіше називають шкодою для країни, ніж користю, насамперед через війну та брак безпеки, які респонденти називають головними причинами еміграції. Економічні труднощі й зниження рівня життя підсилюють це відчуття, фіксуючи в масовій свідомості зв'язок між від'їздом людей і ослабленням самої країни.

Парадоксально, але до приїзду іноземців українці ставляться значно спокійніше і навіть прихильно, більшість бачить у цьому хоч і помірну, але користь, а не загрозу. Уявний іммігрант в очах опитаних їде в Україну по більш забезпечене життя, за економічними можливостями або ж щоб возз'єднатися з родиною, отже Україна постає не лише як країна відтоку, а й як місце потенційного притягання.

Єдина міграційна ситуація, щодо якої суспільство майже одностайне, це повернення українців додому, саме його більшість пов'язує зі «значною користю» для держави та майже ніхто не бачить у ньому ризику. У цьому концентрується надія, що досвід, ресурси й контакти людей, які пожили за кордоном, можуть стати двигуном відбудови, а не лише особистою історією втечі від війни.

Соціологи окремо подивилися на те, як українці описують іммігрантів, і виявили переважно проіммігрантське суспільство, більшість опитаних погоджується з твердженнями, що іммігранти сприяють розвитку країни, збагачують культуру, дотримуються законів. Негативні стереотипи на кшталт «відбирають робочі місця» чи «збільшують злочинність» підтримує помітно менша частка респондентів, хоча ці побоювання все ж присутні на тлі загальної відкритості.

За комбінацією відповідей дослідники виділяють кілька типів ставлення до іммігрантів, але найчисленнішою групою стають ті, хто одночасно не погоджується з негативними твердженнями та підтримує позитивні. Відверто ксенофобські позиції опиняються в меншості, а проміжні, суперечливі погляди не переважають загальної тенденції до обережного прийняття інших.

Цікаво, що позитивне ставлення до імміграції розподіляється майже в усіх ключових групах населення, від молоді до старших людей, від бідніших до заможніших, хоча молодші й більш забезпечені респонденти в середньому трохи відкритіші. Навіть серед тих, кому важко задовольнити базові потреби, іммігрант частіше бачиться не конкурентом, а учасником спільної гри за правилами, за умови що держава здатна ці правила забезпечити.

На іншому полюсі опитування стоїть відчуття, що Україна перетворилася на країну роз'їзду, переважна більшість респондентів говорить про дуже поширений виїзд співгромадян за кордон. Та коли мова заходить про власні плани, готовність емігрувати в найближчі роки декларує лише кожен десятий, переважно молоді люди, тоді як старші респонденти значно рідше бачать своє майбутнє поза Україною.

У цьому контрасті між колективною картинкою «емігрантської нації» й особистими намірами можна побачити водночас страх і впевненість, люди добре розуміють масштаби відтоку, але не поспішають приєднуватися до нього без крайньої потреби. Для багатьох еміграція залишається не мрією, а радше резервним сценарієм на випадок, якщо війна або економіка змусять зробити крок, якого вони й досі намагаються уникнути.

Для державної політики ці результати важать не менше, ніж для академічної соціології, адже показують суспільство, яке одночасно боїться втратити своїх, але не прагне закритися від інших. За такою настрою вікно можливостей відкривається саме там, де можна поєднати програми повернення українців із продуманою імміграційною політикою, що бачить в людях не загрозу, а партнерів у відбудові.

Україна в цьому дослідженні постає не як монотонна країна від'їзду, а як простір постійного перетікання людей, де емоція втрати співіснує з досвідом відкриття для нових. Між страхом спустошення та бажанням оновлення розгортається нова міграційна реальність, у якій від'їзд, приїзд і повернення стають не винятками, а частиною нормального життя суспільства після великої війни.

Світлана Гринько для «Аргумент»

Читайте також:

- **Як українські мігранти впливають на економіку ЄС (ДОСЛІДЖЕННЯ)**
- **Польща зацікавлена в постійному проживанні біженців з України: з 1 квітня можна подавати документи**
- **Понад мільйон українських біженців прожили рік у Польщі, багато "вирішили тут заземлитися"**
- **Більшість обрала Німеччину: як змінилася географія українських біженців в ЄС**
- **Директорка Інституту демографії та соціальних досліджень про війну, відбудову та корупцію: "Все залежить від влади"**
- **Якщо війна триватиме рік, то багато українських біженців не повернуться з Європи - Елла Лібанова**
- **Півмільйона українців отримають додаткові виплати через програму ООН — Мінсоцполітики**
- **Як українські та західні ліві реагують на російське вторгнення в Україну: наші просять зброю - західні проти**
- **Європа готується до нової хвилі українських біженців із наближенням зими - Reuters**
- **Митрополит Епіфаній: «У ці дні ми співаємо «З нами Бог». Якщо з нами Бог, то хто проти нас?»**
- **За останній рік Україна й українці дали альтернативну оцінку людської природи**

Share 0

Читайте «Аргумент» в [Facebook](#) и [Twitter](#)

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

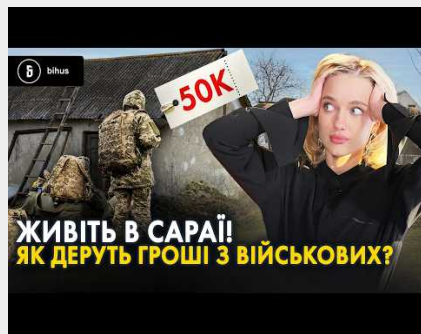
Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

Воюєш? Плати більше! 50к за оренду і космічні комісії: як виглядає ринок житла на фронті?

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань - за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку**

використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення. При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com